

ste desertie slegts gedurende weinige dagen, en als in stilte in de koloniën zijn geweest en weder weggelopen'. Blijkbaar moest er die paar dagen nog het een en ander met de achtergebleven partners geregeld worden. Antje en Lambertus keren nooit meer terug. Waar het overspelige stel gebleven is, heb ik niet kunnen achterhalen. Een jaar later verlaat ook de bedrogen Harlingse echtgenoot de kolonie; de echtgenote van Lambertus blijft haar hele leven in Willemsoord wonen. Gelukkig heeft ze twee flinke zoons. De ene zoon, Jacobus, wordt later winkelier op de kolonie en de ander, Johannes, trouwt met een kolonistendochter uit Gorinchem en zal het zelfs tot wijkmeester brengen. Verhagen is dankzij die twee en hun nakomelingen de hele negentiende eeuw door een bekende koloniënaam. Een kleinzoon van de wijkmeester Verhagen zal later zelfs nog in het Nederlandse parlement zitting hebben en geschiedenis schrijven: door zijn stemgedrag valt het tweede kabinet Ruys de Beerenbrouck.

Een bakkerij verkwispeld

Er zijn ook kolonisten die niet blijven. Al enkele dagen na aankomst in 1820 van de Rotterdamse groep schrijft Johannes van den Bosch dat er nogal wat bij zijn 'waar mede ik veel haspel hebben zal. De eerste is een jodin van Rotterdam die met niets te vreden is, geen kleding of huisraad verlangd te ontvangen en niets op krediet, ten einde ten alle tijde recht te hebben van te kunnen heen-gaan. De man is een lummel die gaarne blijven wil, maar zo onder de pantoffel staat dat hij niets te zeggen heeft en dus ten laatste

instantie wel zal willen wat zijn wijf wil.' Het is onbekend of het hier gaat om de echtgenote van Israel Benedictus of die van Elias Barends, maar wie het ook was, ze had het goed bekeken. Wie kleding en huisraad van de Maatschappij ontving had een schuld aan de Maatschappij die moest worden afgelost om vertrek mogelijk te maken. En weggaan is wat ze willen. Een paar dagen later schrijft Johannes van den Bosch namelijk 'dat de joodsche families van Rotterdam gezonden terug gekeert zijn'. Volgens hem waren ze 'ogenschijnlijk meer op een kijkje gekomen' dan wel met het bepaald voornemen om zich in de kolonie te vestigen. 'Alvorens een huisje te betrekken vervoegden zij zich bij den onderdirecteur, gaven hem kennis dat zij niet voornemens waren van de Maatschappij voor eerst iets op schuld te neemen daar zij het reglement gezien hadden, dat die geen schuld had vertrekken kon naar goedvinden.' Van den Bosch kan er geen traan om laten. 'Den menschen waren ook geenszins van die stempel dat men hen voor de kolonie geschikt kon achten. De eene was een gewezen boekhouder die gehoopt had in die betrekking wederom geplaatst te zullen kunnen worden. Den ander was een wolkammer en koopman in wol, verstond het gogelen, sprak verscheidene talen. Hunne pretentien waren aan hunne stand geevenaardigd.' Hun plaatsen worden ingenomen door andere kolonisten uit de joodse gemeenschap in Rotterdam. Een andere eersteling, Philip Leeuwenberg, blijft langer, al botert het in het begin helemaal niet tussen hem en Johannes van den Bosch. Die omschrijft Leeuwenberg als 'een